

Ηρακλής Ρεράκης, Καθηγητής ΑΠΘ,

Πρόεδρος της Πανελληνίας Ενώσεως Θεολόγων

Τι προτείνει η Εκκλησία για κάθε νέο χρόνο που έρχεται;

Ο άνθρωπος, μπαίνοντας μέσα στη ζωή και στον χρόνο, δεν κινείται οικεί και ως έτυχε, αλλά, σύμφωνα με τον Άγιο Μάξιμο, τον Ομολογητή, μέσα στον σκοπό, που του όρισε ο Δημιουργός του, δηλαδή, εντός του πλαισίου της δημιουργικής και επιστρεπτικής του πορείας προς τον Θεό.

Έτσι, προκύπτει πως ο άνθρωπος εκ φύσεως είναι το μοναδικό πνευματικό ον επί της γης, που είναι προικισμένο με χαρίσματα, όπως το λογικό και το αυτεξούσιο, που του προσφέρουν τη δυνατότητα να κινείται σε αυτόν τον προσωρινό κόσμο με προορισμό την αιωνιότητα.

Είναι αναγκαίο, επομένως, να συνειδητοποιήσει, μέσω της μελέτης της Αγίας Γραφής και της Ιεράς Παραδόσεως, ότι δεν είναι μόνον ένα σωματικό και υλικό ον, αποκλεισμένο στην αναγκαιότητα της χρονικότητας και της φθοράς, αλλά ότι μπορεί, με το λογικό και την ελευθερία που του προσέδωσε ο Θεός, να αντιστέκεται στις σαρκικές προκλήσεις και να διατηρεί την ψυχοσωματική του οντολογία.

Αρχικά, είναι ανάγκη ο κάθε άνθρωπος, ήδη από την οικογενειακή και σχολική του καθοδήγηση, εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου, να γνωρίζει όλα όσα αφορούν τις θεϊκές ρίζες της υπάρξεώς του και ότι είναι πλασμένος για την αφθαρσία και την αιωνιότητα.

Αν ο άνθρωπος και μάλιστα ο Χριστιανός δεν μαθαίνει στην οικογένεια, στην κοινωνία και στο σχολείο, τη χριστιανική αντίληψη για το νόημα και τον σκοπό της παρούσας ζωής αλλά και για την δυνατότητα που έχει, μέσα από αυτήν, να πορεύεται στην αιωνιότητα, νικώντας εν Χριστώ τη φθορά του χρόνου και την ισχύ του θανάτου, τότε η ζωή του ολόκληρη είναι καταδικασμένη σε μορφωτική και πνευματική πλάνη και παραμόρφωση.

Ο Απ. Παύλος, απευθυνόμενος στους Χριστιανούς, τους προτείνει με σαφήνεια: «Να μην πορεύεσθε και να μην συμπεριφέρεσθε όπως οι κοσμικοί, που είναι σκοτισμένοι στη διάνοια και αποξενωμένοι από τη ζωή του Θεού, λόγω της πώρωσης της καρδιάς τους και της προσκολλησεώς τους στην ύλη. Εκείνοι ζουν μέσα στην ηθική αναλγησία στην αχαλίνωτη και ρυπαρή φιληδονία και διαπράττουν κάθε ακαθαρσία, χωρίς να χορταίνουν. Εσείς, όμως, δεν έχετε μάθει και διδαχθεί τέτοιες διδασκαλίες κοντά στον Χριστό. (Εφεσ. 4, 17-20).

Όπως, επίσης, σημειώνει ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, τρία είναι τα μεγάλα θανατηφόρα πάθη, με τα οποία ο διάβολος καταφέρνει να παραπλανεί και να καθοδηγεί τον άνθρωπο στην

κοσμική και υλιστική ζωή, μακράν του Θεού, δηλαδή, στη θανατερή πορεία της απώλειας της αιωνίου ζωής:

α) Με το πάθος της Φιλοπλουτίας, ο διάβολος πείθει τον κοσμικό άνθρωπο να νομίζει πως κάθε καλό το βρίσκει στα πρόσκαιρα αγαθά. Γι' αυτό, για να μην τα χάσει, ξοδεύει σχεδόν όλον τον χρόνο του, τον οποίο, όμως, του παρέχει ο Θεός, για να κερδίσει τα αιώνια αγαθά. Ο Χριστός, όμως, νίκησε τη φιλοπλουτία, μη θέλοντας να προσκυνήσει τον διάβολο, ο οποίος του έδειξε όλα τα βασίλεια του κόσμου, απαντώντας στον πειρασμό: «Κύριον τον Θεόν σου προσκυνήσεις και αυτώ μόνω λατρεύσεις» (Δευτ. 6, 13).

β) Με το πάθος της Φιληδονίας, ο πονηρός εξαπατά τον σαρκικό άνθρωπο, γιατί τον κάνει να πιστεύει πως η μόνη απόλαυση είναι εκείνη που του προσφέρουν οι ηδονές, αφήνοντας τον εαυτό του να συμπεριφέρεται, όπως ένα άλογο ζώο και να παρασύρεται από τις αισθήσεις του. Ο Χριστός νίκησε τη φιληδονία, όταν δε θέλησε να κάνει τους λίθους άρτους για να φάει και να χορτάσει την πείνα του, απαντώντας στον πονηρό: «Ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος αλλ' εν παντί ρήματι εκπορευομένω δια στόματος Θεού». (Δευτ. 6, 3).

γ) Με το πάθος της Φιλοδοξίας, ο διάβολος βάζει τον κοσμικό άνθρωπο, να επιδιώκει την αναζήτηση της δόξας και του επαίνου και να θέλει να υπερέχει από τους άλλους, να τιμάται και να δοξάζεται και, γενικά, να φαίνεται ότι είναι ο εκλεκτότερος των υπολοίπων: Ο Χριστός, ωστόσο, νίκησε και τη φιλοδοξία, γιατί δεν θέλησε να πέσει κάτω από το πτερύγιον του Ιερού, για να δοξαστεί, μη παθαίνοντας τίποτε, απαντώντας στον πειρασμό: «ουκ εκπειράσεις Κύριον τον Θεόν σου» (Δευτ. 6, 61).

Ο Χριστός, ως χορηγός της αιωνίου ζωής, συνεπώς, μας έδειξε τον τρόπο, που μπορεί ο Χριστιανός να αντιμετωπίσει τις επιθέσεις και προθέσεις του Πονηρού. Επομένως, ο τρόπος σκέψης και ζωής του Χριστού, είναι εκείνος που με την πίστη, την προσευχή και την αναφορά στο Θεό, αναδεικνύει τον άνθρωπο νικητή στις επιβουλές του Πονηρού.

Η χριστιανική ζωή, γενικά, είναι μια ζωή αγνότητας και καθαρότητας, που στοχεύει σε μια μετάβαση, από τον θάνατο στη ζωή, από τη φθορά στην αφθαρσία. Είναι χαρακτηριστική η σωτήρια προτροπή του Απ. Παύλου: «Η σωτήρια χάρη του Θεού φανερώθηκε, μέσω της ενανθρωπήσεως του Χριστού και μας διαπαιδαγωγεί να αρνηθούμε την ασέβεια και τις κοσμικές επιθυμίες και να ζήσουμε “εν τω νυν αιώνι”, με εγκράτεια και σωφροσύνη, με δικαιοσύνη και αγάπη, με ευσέβεια και υπακοή προς τον Θεό, περιμένοντας την μακάρια ελπίδα και την φανέρωση της δόξας του Μεγάλου Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού» (Τίτ. 2, 11-13).

Ο χρόνος, επομένως, της ζωής των Χριστιανών είναι πολύτιμος, εάν αξιοποιείται σωστά και δεν αναλώνεται μάταια, όπως τονίζει ο Απόστολος Παύλος: «Βλέπετε ουν πώς ακριβώς

περιπατείτε, μη ως άσοφοι, αλλ΄ ως σοφοί, εξαγοραζόμενοι τον καιρόν, ότι αι ημέραι πονηραί εισι» (Εφεσ. 5, 16).

Και δεν είναι μόνον ότι οι ημέρες, λόγω της αμαρτίας που επικρατεί στον κόσμο, είναι γεμάτη πειρασμούς, αλλά και ότι, γενικότερα, ο παρών βίος του ανθρώπου είναι προσωρινός και όχι μόνιμος, αφού, η μόνιμη κατάσταση που αξίζει να προσδοκά ο άνθρωπος είναι η ζωή του μέλλοντος, όπως ορίζεται στο Σύμβολο της Πίστεως των Χριστιανών: «Προσδοκώ Ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνος».

Η τωρινή μορφή ζωής, κατά τον Απ. Παύλο, είναι περιορισμένη: «Ο χρόνος είναι λίγος, ώστε και εκείνοι που έχουν γυναίκες να μην υποδουλώνονται στις βιωτικές μέριμνες. Και εκείνοι που κλαίνε για τις θλίψεις τους, να είναι σαν να μην κλαίνε, γιατί γρήγορα, στη σύντομη ροή του χρόνου της ζωής, θα περάσουν και αυτές. Και εκείνοι που χαίρονται, να ζουν σαν να μη χαίρονται, για τον ίδιο λόγο. Και εκείνοι που αγοράζουν, να αισθάνονται σαν να μη κατέχουν, γιατί πολύ γρήγορα θα τα αφήσουν. Και αυτοί που χρησιμοποιούν και μεταχειρίζονται τα αγαθά του κόσμου τούτου, ας μη κάμουν κατάχρηση, η οποία βλάπτει και το σώμα και την ψυχή, διότι η εξωτερική μορφή του κόσμου τούτου φεύγει με μεγάλη ταχύτητα» (Α΄ Κορ. 7,29-31).

Ο άνθρωπος, σε καμιά στιγμή της ζωής του δεν πρέπει να ξεχνά ότι είναι κληρονόμος Θεού και συγκληρονόμος Χριστού (Ρωμ. 8, 15) και ότι, με βάση το λογικό και το αυτεξούσιο που έλαβε από τον Θεό, καλείται να κάνει καλή χρήση του αυτεξουσίου του και να επιλέγει πάντοτε, την Οδό, τη Ζωή και την Αλήθεια, που θα τον οδηγεί, αταλάντευτα και απλανώς, στην επιστρεπτική του πορεία προς τον Δημιουργό του.

Ο Μέγας Βασίλειος υπογραμμίζει στις διδαχές του πως χρειάζεται να προσέχουμε, έτσι ώστε να μην προσκολλούμαστε στα προσωρινά, ως να είναι αιώνια αλλά και να μην περιφρονούμε τα αιώνια, ως να είναι προσωρινά.

Στην ίδια πνευματική κατεύθυνση, επίσης, ο Άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, ερμηνεύοντας την εξαγορά του χρόνου, αναφέρεται, αφενός, στο μεγάλο κέρδος που έχουμε, εάν φροντίζουμε να μην υστερούμε σε πνευματικούς αγώνες και ενάρετες πράξεις, αφετέρου, στη μεγάλη ζημία που υφιστάμεθα, εάν αμελήσουμε ή ολιγωρήσουμε, έστω και λίγο, γι αυτά.

Σε αυτόν τον κόσμο που ο χρόνος κυλάει τόσο γρήγορα, «οι ορθοφρονούντες, μέσω θλίψεων και πειρασμών, εξαγοράζουν τα αιώνια αγαθά και την χωρίς τέλος ευφροσύνη». Αντίθετα, «οι φιλόκοσμοι, οι φιλόδοξοι, οι φιλόσαρκοι, οι φιλήδονοι και οι φιλόπλουτοι» προδίδουν τα αιώνια και ατίμητα και εξαγοράζουν τα πρόσκαιρα, τα φθαρτά και τα χωρίς αληθινή αξία, χάνοντας έτσι τη σωτηρία τους».